

Ἡ Μαρίκα γιόρτασε τὰ τριάντα χρόνια τοῦ διασίου της, χαρίζοντας στὸ κοινὸ μιὰ ἀληθινὴ καλλιτεχνικὴ δημιουργία, ἀντάξια τῆς μεγάλης τέχνης της... Ἐζωντάνεψε τὴν Ἥλέκτρα τοῦ Σοφοκλέη.

Θά μιλήσω γιὰ τὴ δική της δημιουργία, γιατί θέλω νὰ τὴν ξεχωρίσω ἀπὸ τὴν ὅλη παράσταση πού δὲν ἔχει ἐκείνη τὴν εὐθύνη της... Μᾶς ἔδωσε μιὰν Ἥλέκτρα ἀνδρώπινη, σπαρακτικὴ, ὅλη δύναμη καὶ καρδιά, ὅλη μίσος κι' ἀγάπη... Ρύθμισε τὸ πάθος μὲ τόση σοφὴ ἄρμονία — στὴν ἀρχὴ σχεδὸν ἄτονη, ἐξαντλημένη, μὲ λουφασμένη μέσα της, τὴν ἀγρυπνὴ πάντα, ἐκδικητικὴ δίψα — γιὰ ν' ἀφεθεῖ λίγο λίγο στὴν ἐξαίψη, στὸν πόνο, στὴ φρίκη, στὴ μανία...

Τὸ πάθος κυμάτισε ρυθμικά, ἀνέβηκε κρετσέντο ὁ πόνος, ἔγινε σπαραγμὸς, ἀπελπισία, ξεχύθηκε στὸν ὑπέροχο ἐκεῖνο θοῖνο μὲ τὴν ὕδρια πού δὲν ἄφησε μάτι ἀδάκρυτο, ἀκόμη κι' ὅταν τὴν ἀκουες μόνο ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο, ξεχύθηκε ὕστερα σὲ τρελλὴ χαρὰ στὴ συγκινητικὴ ἀναγνώριση, γιὰ ν' ἀλλάξει πάλι μορφή σὲ λίγο, νὰ γίνει κραυγὴ ἐρινύας στὴ σκηνὴ τοῦ φόνου... Ἡ φωνὴ της μὲ τὸ θεῖο παλμό, τραγούδησε σ' ὄλους τοὺς τόνους τὸν πόνο καὶ τὴ χαρὰ, τὴ στοργὴ καὶ τὸ μίσος... Κάθε στάση της ἦταν ρυθμὸς, κάθε κίνησή της τραγούδι... Τὸ βλέμμα της, ἡ μιμικὴ τοῦ προσώπου, ἡ σιωπηλὴ εὐγλωττία τοῦ νευρικοῦ ἐκεῖνου κορμιοῦ πού ἐπαιζε ὀλόκληρο καὶ παθαινόταν κι' ἰκέτευε καὶ θρηνοῦσε, γέμιζαν τὴ σκηνὴ καὶ τραβοῦσαν τὰ βλέμματα καὶ τὴν ὥρα ἀκόμη πού μιλοῦσαν καὶ θροῦσαν οἱ ἄλλοι.

Ἡ ἐνοσάρκωση τῆς Ἥλέκτρας ἦταν ὡς πολῦτιμο καλλιτεχνικὸ δῶρο, πού ἡ ἱέρεια τῆς τέχνης χάρισε στοὺς πιστοὺς της, μὲ τὴν εὐκαιρίαν μιᾶς καλλιτεχνικῆς ἐπετείου.

Καὶ τώρα γιὰ τὴ σκηνοθεσία. Ὁ κ. Κούν αὐτὴ τὴ φορά δὲν ἔδειξε μεγάλη συνέπεια στὴν καινοτομία του. Μιὰ θεωρία εἶναι κι' αὐτὴ νὰ δίδονται τὰ ἀρχαῖα δράματα μὲ νατουραλιστικὸ τόνο καὶ μὲ σύγχρονα αἰσθητικὰ καὶ ψυχαγωγικὰ δεδομένα... Καὶ δάταν εὐπρόσδεκτη, ἀν ἀκολουθοῦσε μιὰ αὐστηρὴ γραμμὴ. Μὰ πῶς μπορεῖ, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, νὰ πορουσιάζεται ὁ χορὸς σὰν πονετικὲς γειτόνισες πού καθίζουν στὰ σκαλοπάτια καὶ σμίχουν τὸν πόνο τους μὲ τὸν πόνο τῆς ἡρωίδας κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη ν' ἀπαγγέλλουν μὲ στόμφο καὶ νὰ σκίζουν μὲ μεγάλα βήματα τὴ σκηνὴ, δημιουργώντας ἕνα πρόχειρο ρητορικὸ σχῆμα σ' ἕνα τόσο οἰκεῖο πλαίσιο... Σὲ πολλὰ σημεία παρατηρήθηκε αὐτὴ ἡ εὐλυγισία πού τὴ βοήθη-

σαν πολὺ καὶ τὰ ἀλληλοχτυπούμενα σκηνικά. Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ἀγάλματα αὐστηρῶς ἀρχαῖκά, ἀντίγραφα τοῦ Μουσείου, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη σύννεφα, μὲ μορφὴ νησιῶν τοῦ Αἰγαίου καὶ χρώματα χτυπητὰ πού δύμιζαν χωριάτικο σύγχρονο Ἰντύσιμο. Δὲν μᾶς πειράζει πῶς ξέφυγε ἀπὸ τὴν παράδοση ὁ κ. Κούν ἀν δὲν πρόδιδε τὴν ἴδια τὴν πρόθεσή του. Κι' ὅμως σὲ παλιότερες παρόμοιες προσπάθειες εἶχε δεῖξει τόση κυριαρχία κι' ἐνότητα.

Οἱ ἄλλοι ἠθοποιοὶ ἔκαναν ὅ,τι μπόρεσαν, μὰ δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ ξεπεράσουν τὸν ἑαυτὸ τους σὲ ρόλους τόσο συντριπτικούς καὶ μὲ τὴ Μαρίκα ἀντίκρουτους.. Τὸ κατάφερε μόνο ὁ κ. Γιαννίδης καὶ ἐν μέρει ἡ Κα Ρίτα Μυράτ... Ὁ κ. Μυράτ ὡς Ὀρέστης στάθηκε ἀρκετὰ καλὰ, μὰ δὲ δημιούργησε.

Ἡ μετάφραση τοῦ κ. Μελαχρινοῦ, — ἀν κι' εἶναι δύσκολο νὰ κριθεῖ μιὰ μετάφραση ἀρχαίου δράματος χωρὶς νὰ μελετηθεῖ ψυχραῖμα — μᾶς φάνηκε καὶ ποιητικὴ καὶ θεατρικὴ κι' ὁ δεκατριούλλαβός της πολὺ μουσικός.